
BO BRA PÅ ÄLDRE DAR I SÖDERHAMN

RESULTAT FRÅN EN ENKÄTUNDERSÖKNING BLAND BOENDE 65+

**SÖDER
HAMN!**

2015-09-11

Anna-Karin Joelsson
Jennie Marklund
Charlotte Wahl

Sammanfattning

I maj 2015 genomfördes en enkätundersökning i Söderhamns kommun. Undersökningen riktade sig till medborgare i åldrarna 65-84 och syftet var att samla in kunskap om hur denna grupp ser på sitt nuvarande och framtida boende, både i fråga om var och hur, men även i fråga om vad som eventuellt styr eller förväntas styra ett beslut om flytt. Gensvaret för enkätundersökningen var mycket stort och 82 procent av de 1600 söderhamnsbor som fick en enkät i brevlådan deltog.

Undersökningen visade att nästan var tredje person har behov av eller vill flytta inom den kommande femårsperioden. Knappt åtta procent av söderhamnsborna i åldrarna 65-84 år tror att de kommer att söka vård- och omsorgsboende inom de närmsta fem åren.

De viktigaste anledningarna till flytt har att göra med individens hälsa eller bostadens beskaffenhet, t ex att det behövs ett boende utan trappor, att det behövs en förändrad storlek på bostaden, i huvudsak mindre, eller att individen har begränsade möjligheter till skötsel och underhåll av hus och trädgård. De allra flesta vill bo kvar i Söderhamns kommun och av dessa vill en majoritet bo i Söderhamns centrum. Den mest intressanta framtida bostadstypen är en lägenhet, framförallt hyresrätt, med två eller tre rum och kök.

Resultaten från undersökningen bjuder inte på några direkta överraskningar och överlag verkar söderhamnsborna se på sitt boende på äldre dar på liknande sätt som visats i några andra undersökningar. Oavsett ålder anses tillgång till balkong, trädgård eller uteplats vara de viktigaste faktorerna vid val av framtida boende, följt av att bostaden är i ett plan, på markplan eller har hiss till våningsplan. Materialet visar tydliga ålderstendenser där de äldsta medborgarna är mest benägna att söka sig till vård- och omsorgsboende och likaså är den grupp som värdesätter de undersökta boendekvaliteterna i störst utsträckning.

De utmaningar Söderhamns kommun bland annat ställs inför när det gäller boende för den åldrande befolkningen är dels att hantera önskemålen om centrala tvåor och treor och dels att möta den stora grupp som tänker sig att de kommer att bo kvar i sitt befintliga boende. Eftersom tidshorisonten i undersökningen inte är längre fram än fem år är det visserligen delar av de kvarboende som kommer att kunna bo kvar i sin bostad utan svårighet, men det kan finnas andra som kommer att behöva stöd i hemmet.

Förord

Livskvalitet för äldre hänger i stor utsträckning samman med boendet och boendemiljön. Det handlar om tillgängliga bostäder, nära till service och gemenskap. I Söderhamns kommun ökar antalet äldre. Vi vet också att utbudet av tillgängliga bostäder är begränsat i kommunen.

Därför har kommunfullmäktige initierat *projektet Attraktiva bostäder och boendemiljöer för äldre*. Projektet innebär att kommunen i bred samverkan arbetar för att skapa förutsättningar för äldre att bo bra i Söderhamn. Ett av de första stegen i arbetet har varit att bättre förstå hur söderhamnare över 65 år ser på sitt boende idag och i framtiden. Denna enkätundersökning är ett viktigt bidrag i vårt arbete att skapa en bra livskvalitet för äldre i Söderhamn.

Söderhamn i september 2015

Ann-Christine Bertilsson
Utredare

Eva Widergren
Samhällsplanerare

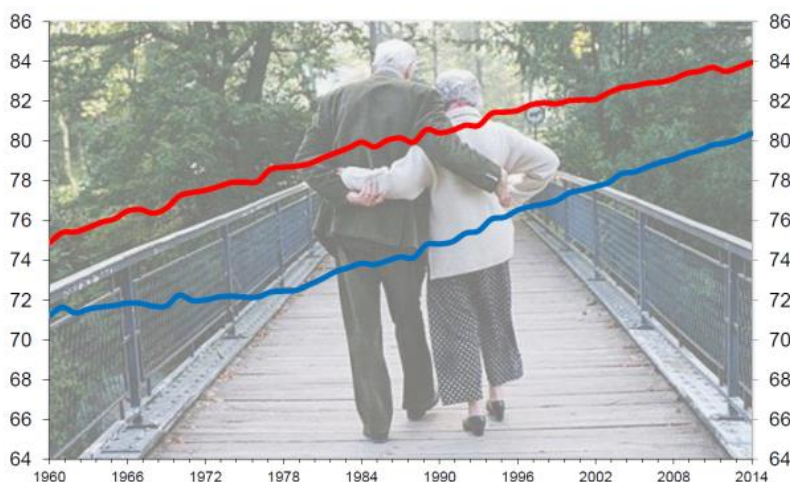
Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte	2
Genomförande	3
Enkäten	3
Urval och svar	3
Osäkerhet vid urvalsundersökningar	3
Resultat från enkätundersökningen	5
Nuvarande boende	5
Framtida boende	8
Anledning till flytt	9
Vart går flytten?	9
Till <i>vad</i> går flytten?	12
Vad är viktigt i ett framtida boende?	14
Framtida boende för seniorer i Söderhamns kommun – en utblick	19
Sammanfattning av resultaten från enkätundersökningen	19
Reflektioner kring resultaten	19
De som inte flyttar – en annan utmaning för Söderhamns kommun	21
Referenser	22

Bilaga

Bakgrund och syfte

Vi lever längre, arbetar längre upp i åldrarna och är friska längre! Vi blir lika sjuka men vi blir det senare i livet, ofta multisjuka. Hälften av dem som föds idag antas bli över 100 år. Idag finns cirka två miljoner pensionärer i Sverige. Gruppen utgör drygt 20 procent av landets befolkning. Om 20-30 år beräknas en fjärdedel av befolkningen vara över 65 år. (Ekholm, 2015)

Medellivslängd för kvinnor (rött) och män (blått) över tid. Bildkälla: SCB genom SEB

I Söderhamns kommun är utvecklingen betydligt snabbare än så. Om fem år beräknas andelen invånare över 65 år utgöra en tredjedel av befolkningen jämfört med en fjärdedel idag. Söderhamns kommun står inför en stor utmaning under de kommande åren när de stora generationskullarna 40- och yngre 50-talister når pensionsålder. Med detta följer att kommunen kommer att behöva möta ökande och förändrade behov av särskilda bostadsformer, boendemiljöer samt vård- och omsorgstjänster.

Under arbetet med hur kommunen ska förhålla sig till ökande andel äldre i befolkningen har projektet *Attraktiva bostäder och boendemiljöer för äldre* initierats, vars mål är att ta fram en handlingsplan med planeringshorisont år 2030, avseende bostäder för äldre. Ett delmål i projektet omfattar framtagande av ett kunskapsunderlag för att kunna fatta beslut om ombyggnad och nyproduktion av bostäder för äldre.

Som ett steg i framtagandet av kunskapsunderlaget genomfördes en enkätundersökning under våren 2015. Enkäten skickades till personer som är 65 år eller äldre och bor i Söderhamns kommun. Den omfattade frågor om nuvarande och framtida boende samt vilka kvaliteter som är viktiga i relation till det framtida boendet. Resultatet av enkätundersökningen redovisas i denna rapport tillsammans med reflektioner kring resultaten ur ett äldreperspektiv.

Genomförande

Undersökningen genomfördes som en postal enkätundersökning under, i huvudsak, maj 2015. Det gjordes två utskick, först ett huvudutskick som skickades till samtliga utvalda personer och några veckor senare ett påminnelseutskick som skickades till de som ännu inte skickat in sin enkät. Varje utskick bestod av enkät, missiv (brev med information om undersökningen och kontaktuppgifter vid frågor) och ett portofritt svarskuvert.

Enkäten

Enkäten var uppdelad i fyra delar där första delen omfattade frågor om personens kön och ålder. Därefter ställdes några frågor om den nuvarande bostaden, dels vilken typ av boende man har och dels var i kommunen det ligger. Efter det ställdes frågor om personens framtida boende. Här ombads respondenterna att försöka tänka sig in i hur de tror eller vet att de kommer att göra inom de närmsta fem åren. Frågorna handlade om huruvida flytt kommer att vara aktuellt och i så fall vart och till vad. Anledningen till flytt efterfrågades också tillsammans med skattningar av hur viktiga eller oviktiga olika boendekvaliteter är i det framtida boendet. Avslutningsvis gavs respondenten möjlighet att lägga till saker som kanske missats i enkäten samt lämna namn och telefonnummer om de kunde tänka sig att delta i fler undersökningar av motsvarande sort. Enkätens utseende framgår av Bilaga 1.

Urval och svar

Enkäten skickades till 1 600 av 6 975 söderhamnsbor födda mellan 1931 och 1950. Det gjordes ett slumpmässigt urval i fyra åldersgrupper (personer födda 1931-1935, 1936-1940, 1941-1945 och 1946-1950). För varje åldersgrupp skickades 400 enkäter ut.

Gensvaret för undersökningen var mycket stort. Inför påminnelseutskicket hade 1 006 svar kommit in, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 63 procent. Efter den 4 juni registrerades inte fler inkomna svar och vid det datumet hade sammanlagt 1 319 svar registrerats vilket innebär att 82 procent av de som fått utskicket besvarat enkäten. Det är en ovanligt hög svarsfrekvens vid den här typen av undersökningar. En handfull av adressaterna har fallit bort då de antingen inte velat delta, avlidit eller flyttat.

Svaren kodades och sammanställdes i en databas. Kontroller av orimliga svar har gjorts och hanterats kontinuerligt. Ett fåtal av de inskickade enkäterna har tagits bort inför analys då de varit alltför knapphändigt ifyllda. Totalt innehåller databasen som analyserats uppgifter från 1 313 individer.

Osäkerhet vid urvalsundersökningar

Osäkerheten i resultat från urvalsundersökningar kan kvantifieras med konfidensintervall. Konfidensintervall bör dock inte betraktas som en skarp gräns mellan "tillförlitligt" och "inte tillförlitligt". Ett konfidensintervall innebär lite förenklat att en undersökning täcker "det sanna resultatet" som hade uppnåtts om samtliga i populationen hade tillfrågats, med vald säkerhet, t ex 95 % och alla svarat sanningsenligt.

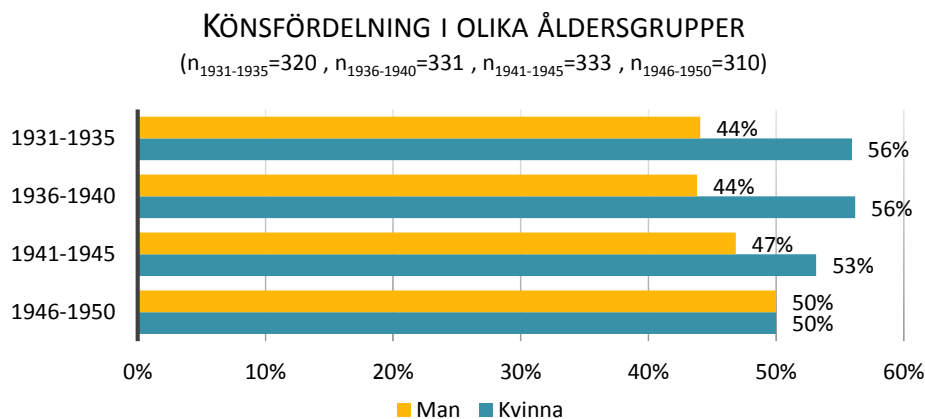
I tabellen nedan redovisas exempel på osäkerhetsintervall för några andelar för några exempel på storlekar på grupper. Värdena i tabellen kan tolkas så här: Om en analys av hela databasen gjorts, används nedersta raden (n=1 313). Om det framkommer ett resultat i form av andel om 5 % (sista kolumnen) är det möjligt att påstå med 95 % säkerhet att andelen för alla i populationen (6 975 personer) hamnar inom intervallet $5 \pm 1,2$ procentenheter, alltså mellan 3,8 % - 6,2 %.

På samma sätt; om en analys av 500 personer i databasen gjorts (n=500), används den mittersta raden. Om det framkommer ett resultat i form av en andel om 20 % (mittersta kolumnen), är det möjligt att påstå med 95 % säkerhet, att andelen för alla i populationen (6 975 personer) hamnar inom intervallet $20 \pm 3,5$ procentenheter, alltså mellan 16,5 % - 23,5 %.

	Skattade andelar för urvalsstorlek		
	50 %	20 %	5 %
n=100	± 9,8 procentenheter	± 7,8 procentenheter	± 4,3 procentenheter
n=300	± 5,7 procentenheter	± 4,5 procentenheter	± 2,5 procentenheter
n= 500	± 4,4 procentenheter	± 3,5 procentenheter	± 1,9 procentenheter
n=1 000	± 3,1 procentenheter	± 2,5 procentenheter	± 1,4 procentenheter
n=1 313	± 2,7 procentenheter	± 2,2 procentenheter	± 1,2 procentenheter

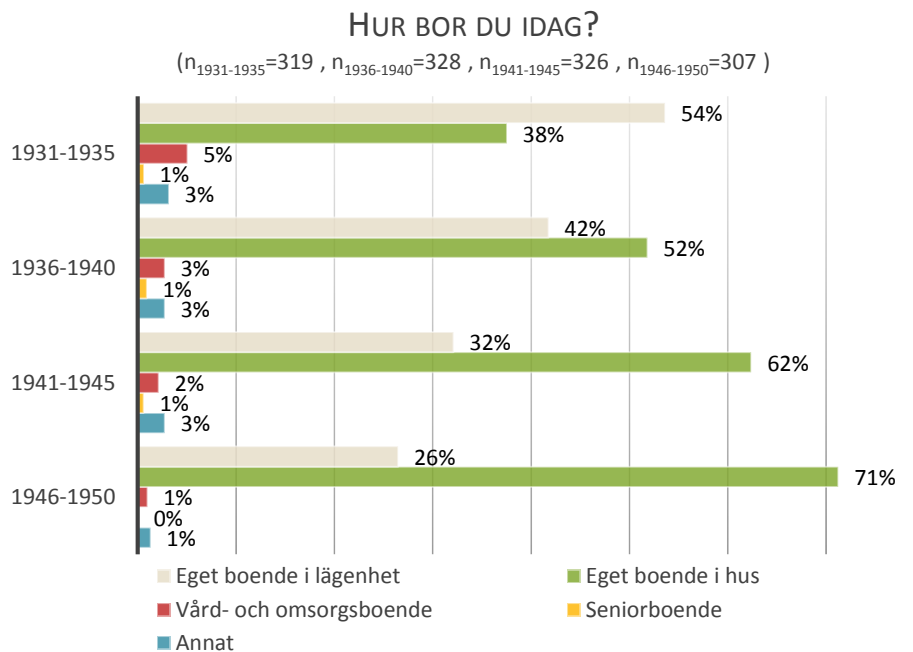
Resultat från enkätundersökningen

Av dem som deltagit i undersökningen är 54 procent kvinnor och 46 procent män. Gensvaret var nära på lika stort i de fyra åldersgrupperna. I den yngsta åldersgruppen (födda 1946-1950) har lika många män som kvinnor svarat medan andelen kvinnor ökar med ökande ålder.

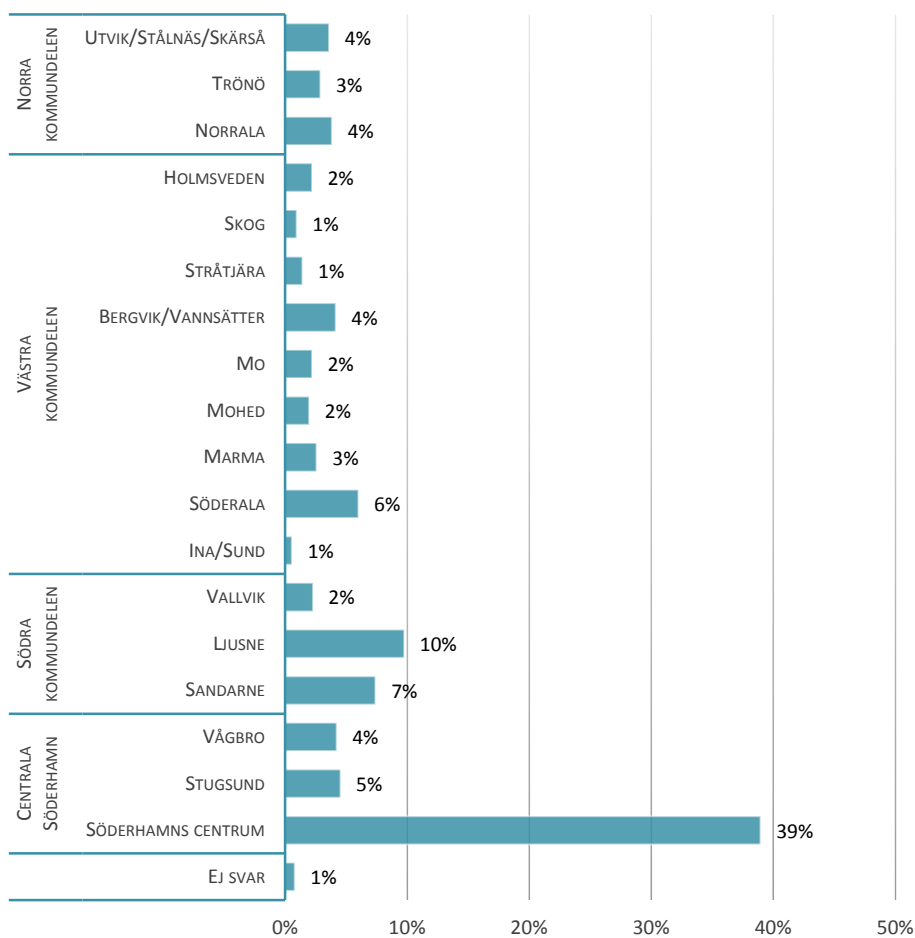
Nuvarande boende

Så gott som samtliga (94 %) har eget boende i lägenhet eller hus (39 % respektive 55 %). Andelen som bor i vård- och omsorgsboende ökar något med ökande ålder. Få bor i seniorboende vilket inte är så konstigt då det i dagsläget finns begränsade möjligheter till det i Söderhamns kommun.

Nästan hälften av dem svarande i undersökningen bor i centrala Söderhamn medan ungefär en femtedel bor i södra respektive västra kommundelen och en tiondel i den norra kommundelen.

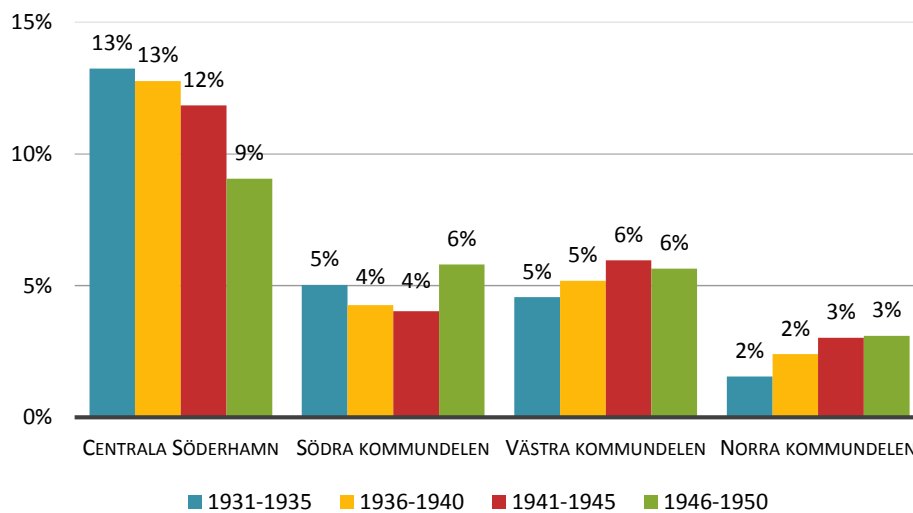
VAR BOR DU IDAG?
(n=1 284)

I de olika delarna av kommunen skiljer sig ålderssammansättningen något, se figuren nedan.

ÅLDERSSTRUKTUR ÖVER KOMMUNDELARNA

(Andel av samtliga, n=1 292)

Framtida boende

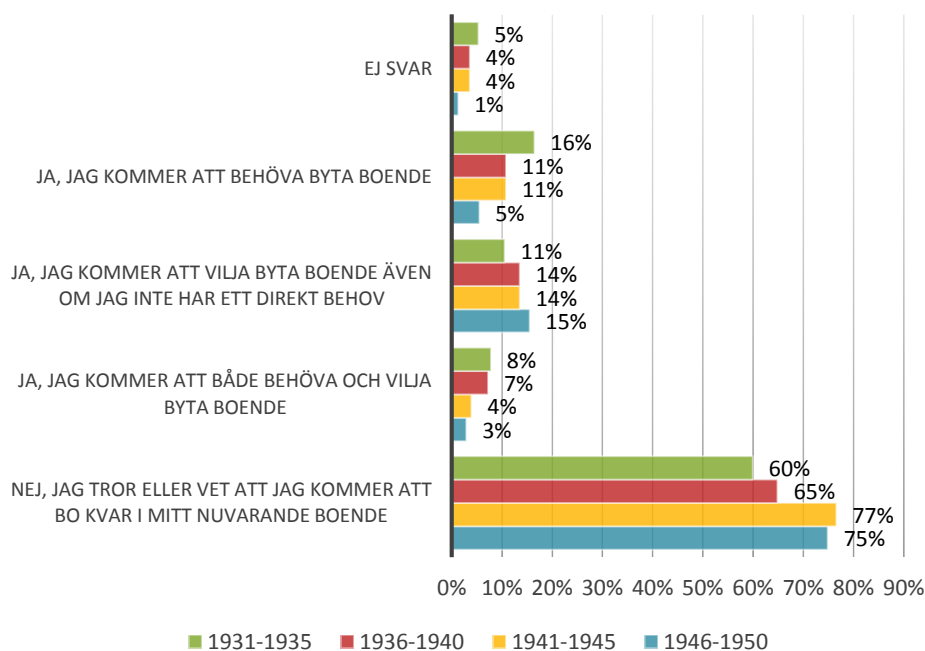
I undersökningen ställdes frågor om hur deltagarna såg på sitt boende inom de kommande fem åren. Resultaten från den delen av undersökningen presenteras här under.

Att tänka på! Då det kan vara svårt att spekulera i framtida händelser har vissa deltagare låtit bli att svara på vissa frågor. Dessa redovisas, i förekommande fall, som "ej svar" i figurer och tabeller härunder. Andelen som inte svarat varierar mellan frågorna och i de fall där andelarna är stora är det viktigt att komma ihåg väga in att de kan påverka tolkningen av övriga svar på frågan.

En klar majoritet (cirka 70 %) tänker sig att de kommer att bo kvar i sin nuvarande bostad. Andelen som anser sig ha behov av att byta boende ökar något med ökande ålder.

VILL DU, ELLER KOMMER DU ATT BEHÖVA FLYTTA?

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=322 , n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=333 , n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=333 , n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=310)

Anledning till flytt

Det finns i huvudsak två anledningar till att vilja eller behöva flytta. Antingen har det att göra med individens hälsa eller den nuvarande bostadens beskaffenhet. Av dem som uppgett att anledning till flytt har med bostaden att göra är de vanligaste anledningarna att det behövs ett boende utan trappor, att det behövs en förändrad storlek på bostaden, i huvudsak mindre, eller att möjligheterna till skötsel och underhåll av hus och trädgård är begränsade.

Eftersom den svarande fått uppge den främsta anledningen till förmodad flytt är det svårt att utröna om till exempel begränsade möjligheter att sköta underhållet på huset har att göra med försämrad hälsa eller ointresse.

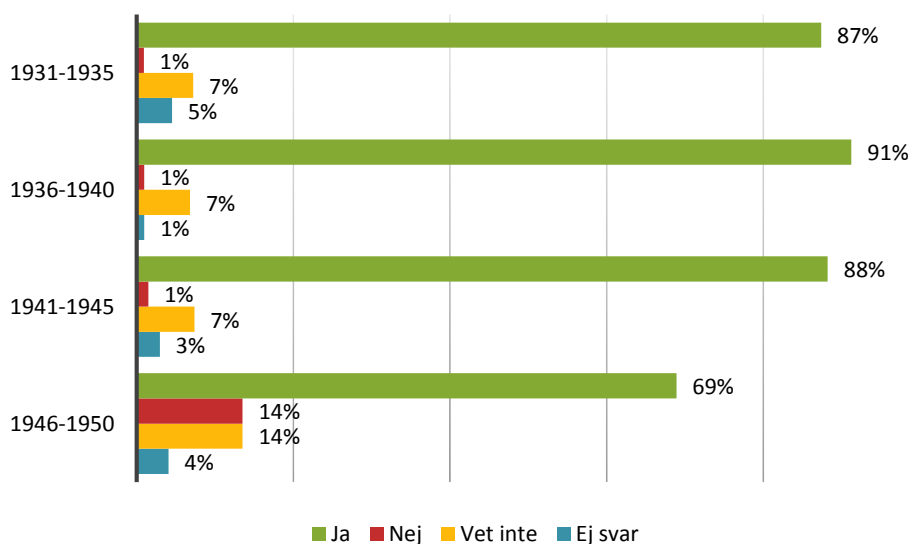
Att ange att den befintliga bostadens beskaffenhet är orsak till kommande flytt är lika vanligt i samtliga åldersgrupper. När det gäller hälsa syns dock ett tydligt mönster att denna anledning till flytt är vanligare med ökande ålder.

Vart går flytten?

Av dem som uppgett att de kommer att flytta inom en femårsperiod tänker sig de flesta att de kommer att bo kvar i Söderhamns kommun. Benägenheten att eventuellt flytta från kommunen är störst i den yngsta åldersgruppen (1946-1950).

KOMMER DU ATT BO KVAR I SÖDERHAMNS KOMMUN?

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=111, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=103, n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=68, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=74)

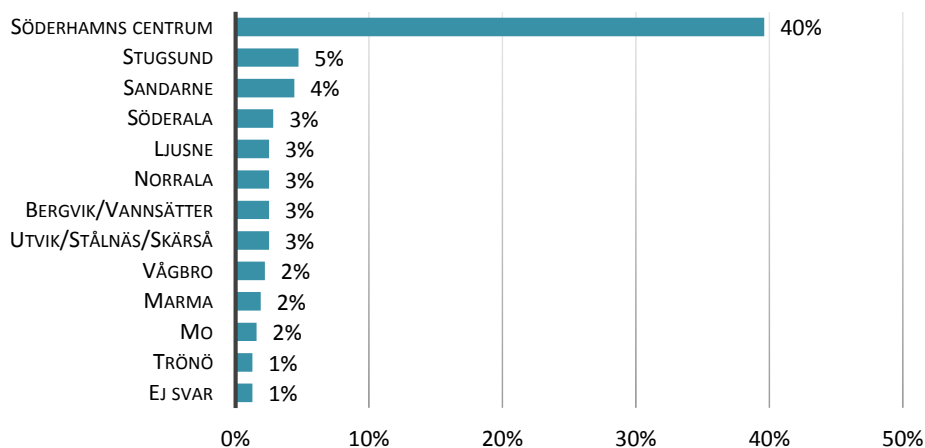
Hälften av dem som tänker sig att byta boende bor idag i centrala Söderhamn (51 %), 21 procent bor i södra kommundelen, 17 procent i västra och 8 procent i norra.

I tabellen visas mellan vilka kommundelar flyttarna förväntas ske bland de svarande som uppger att de kommer att flytta inom Söderhamns kommun. Den vanligaste flyttdestinationen är till centrala Söderhamn och så gott som samtliga av de som bor i centrala Söderhamn tror sig bo kvar inom kommundelen om fem år. Bland de boende i södra kommundelen kan något fler tänka sig att bo kvar i samma kommundel. Detta gäller framförallt boende i Ljusne som vill bo kvar i Ljusne samt en handfull från Vallvik som vill flytta till Ljusne.

		FLYTT TILL				
		CENTRALA SÖDERHAMN	SÖDRA KOMMUNDELEN	VÄSTRA KOMMUNDELEN	NORRA KOMMUNDELEN	EJ SVAR
FLYTT FRÅN	CENTRALA SÖDERHAMN	48 %		1 %		4 %
	SÖDRA KOMMUNDELEN	7 %	9 %			4 %
	VÄSTRA KOMMUNDELEN	9 %		3 %		3 %
	NORRA KOMMUNDELEN	7 %			1 %	1 %
	EJ SVAR	1 %				

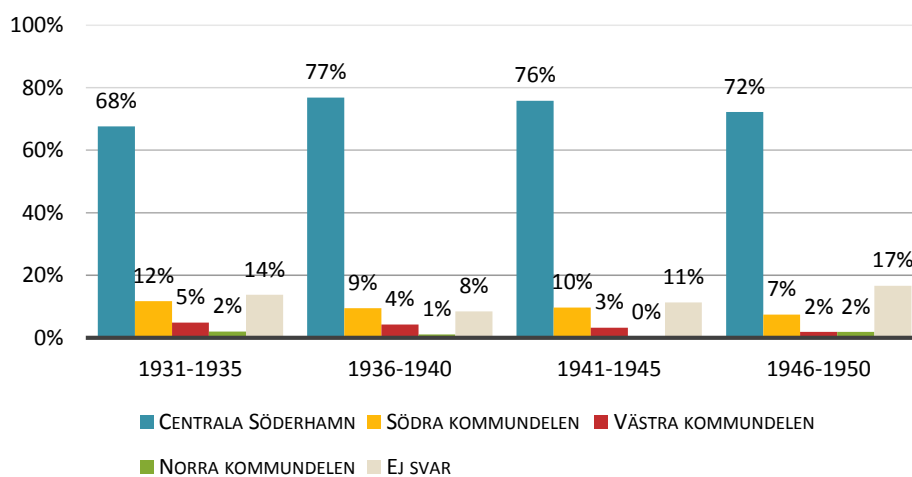
Över 70 procent av dem som kommer att flytta skulle vilja bo i centrala Söderhamn och då så gott som uteslutande i Söderhamns centrum. I figuren nedan visas i vilka områden de som vill flytta *till* Söderhamns centrum bor i idag.

VARIFRÅN KOMMER DE SOM VILL FLYTTA TILL SÖDERHAMNS CENTRUM? (n=224)

I figuren nedan visas vilka kommundelar personer i de olika åldersgrupperna kan tänka sig att flytta till.

TILL VILKEN KOMMUNDEL GÅR FLYTTEN? (n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=102, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=95, n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=62, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=54)

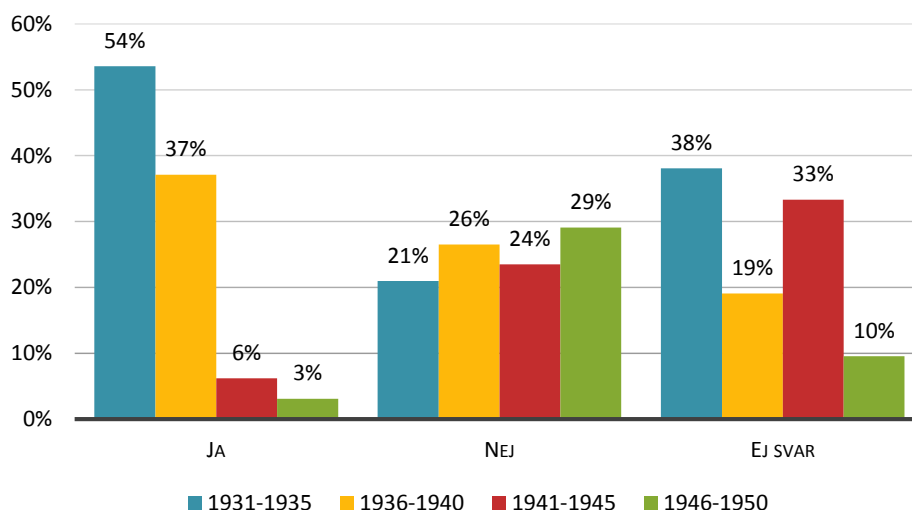
Till vad går flytten?

I undersökningen ställdes frågan om hur troligt det var att man skulle komma att söka vård- och omsorgsboende under de kommande fem åren. Av de som uppgett att de kommer att flytta är det en dryg fjärdedel som kommer att söka vård- och omsorgsboende, en andel som motsvarar knappt åtta procent av samtliga deltagare i undersökningen.

Föga förvånande syns att störst andel bland de svarande i den äldsta åldersgruppen tror sig komma att söka vård- och omsorgsboende och att denna andel sjunker med sjunkande ålder. Många har låtit bli att svara på frågan. En anledning kan vara av att det upplevs svårt att förutspå kommande behov.

KOMMER DU ATT SÖKA VÅRD- OCH OMSORGSBOENDE?

($n_{ja}=97$, $n_{nej}=234$, $n_{ej svar}=21$)

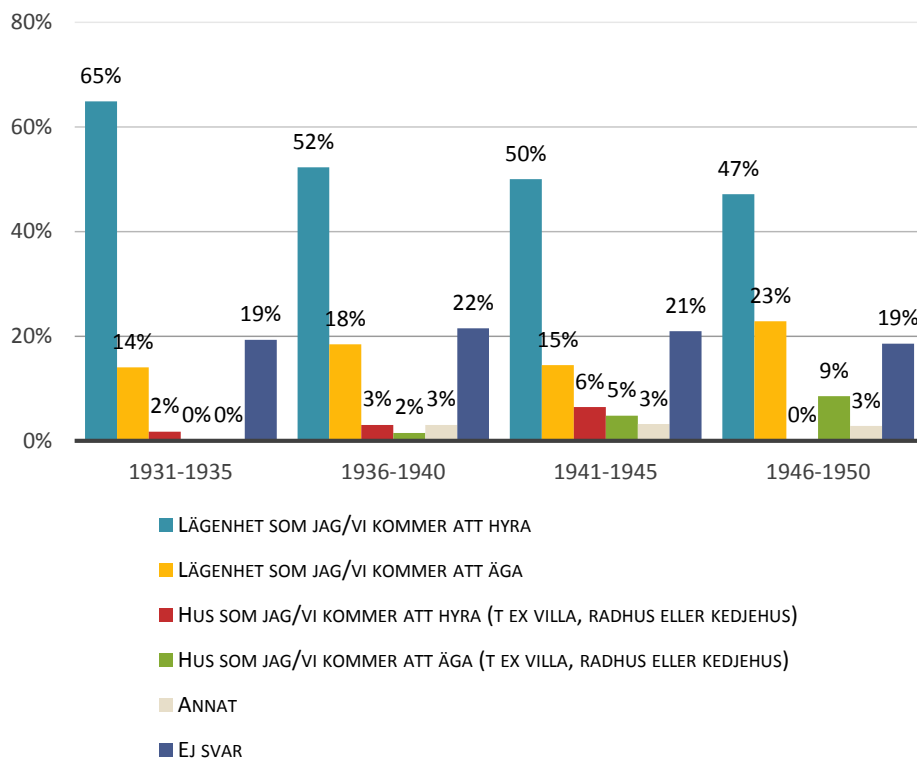
Av dem som tänker sig att de ska flytta inom fem år bor cirka 65 procent idag i ett hus som de hyr eller äger, 22 procent bor i hyresrätt och 10 procent i bostadsrätt.

De flesta vill flytta till en lägenhet¹, framförallt hyresrätt (53 %) och det gäller oberoende av vilken typ av bostad man har idag. De som vill flytta till en bostadsrätt (18 %) utgörs framförallt av dem som redan har bostadsrätt eller de som äger en villa idag. Ju äldre individen är desto vanligare är det att man önskar en hyresrätt, se figuren nedan.

¹ Exklusive de som uppgett att de kommer att flytta till vård- och omsorgsboende.

VILKEN TYP AV BOSTAD KOMMER DU ATT FLYTTA TILL?

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=57, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=65, n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=62, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=70)

De allra flesta som tänker sig att flytta² inom en femårsperiod önskar en bostad, framförallt en hyresrätt, med två eller tre rum och kök. I tabellen visas vilken typ av bostad som önskas i det framtida boendet och vilken storlek den bostaden förutspås ha.

		ÖNSKAD TYP AV BOSTAD			
		HYRESRÄTT	BOSTADSRÄTT	VILLA/RADHUS/ KEDJEHUS	ANNAT/ EJ SVAR
ÖNSKAD STORLEK PÅ BOSTADEN	1 RUM OCH KÖK	2 %			
	2 RUM OCH KÖK	28 %	7 %		4 %
	3 RUM OCH KÖK	19 %	9 %	5 %	6 %
	4 RUM OCH KÖK ELLER STÖRRE	1 %	2 %		1 %
	EJ SVAR	4 %			12 %

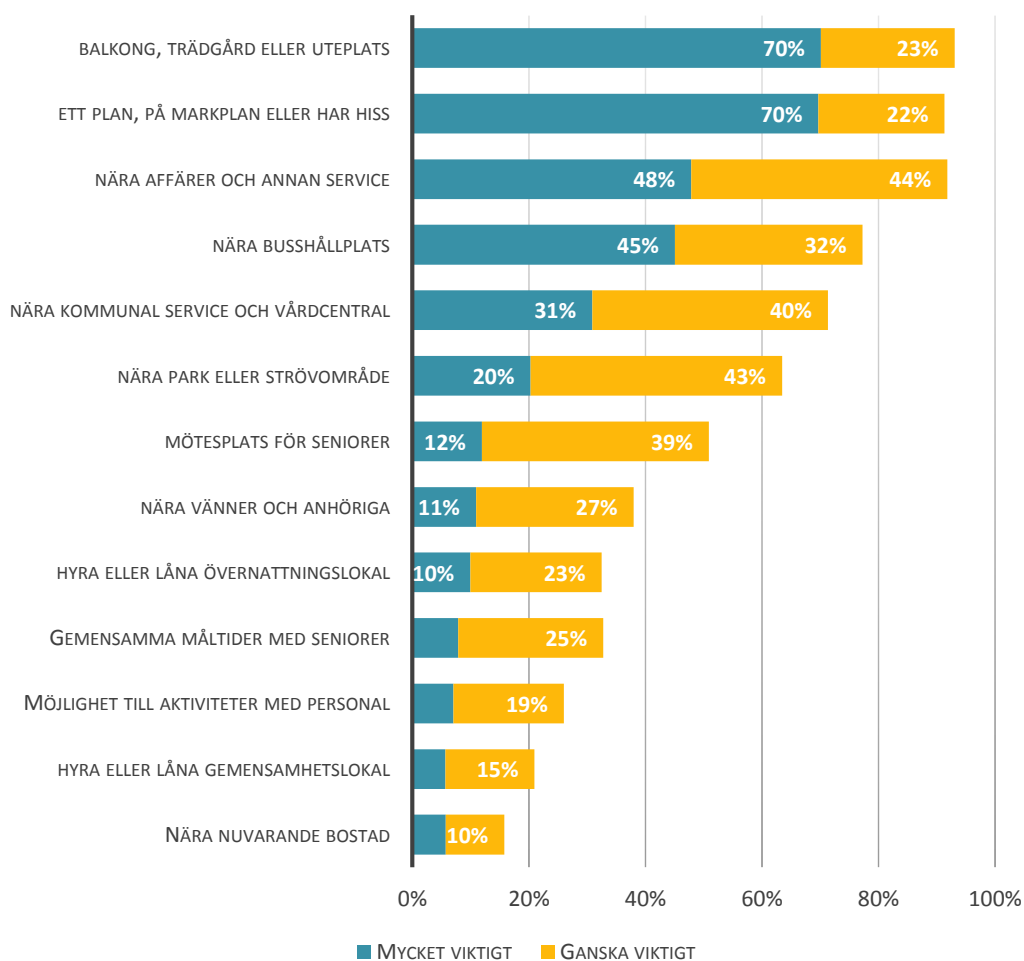
² Exklusive de som uppgett att de kommer att flytta till vård- och omsorgsboende.

Vad är viktigt i ett framtida boende?

När det kommer till kvaliteter i det framtida boendet är det särskilt tydligt att balkong, trädgård eller uteplats upplevs som viktigast tillsammans med att bostaden är i ett plan, på markplan eller har hiss till våningsplan. Därefter värderas närhet till affärer och service, busshållplats och kommunal service högt.

HUR VIKTIGT ÄR FÖLJANDE I DET FRAMTIDA BOENDET?

(n=226-233)

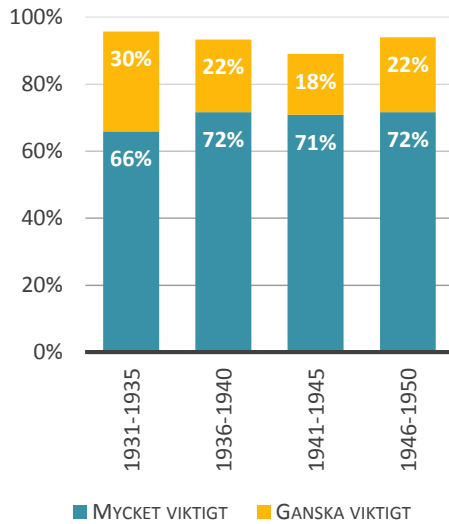

I figurerna nedan redovisas varje kvalitet uppdelat på de olika åldersgrupperna. En genomgående tendens är att de allra yngsta fäster minst vikt vid samtliga kvaliteter (förutom balkong, trädgård eller uteplats som är lika viktigt för samtliga åldersgrupper) och att de äldsta, med något undantag, fäster störst vikt vid samtliga kvaliteter.

Noterbart är att åldersgruppen 1941-1945 i flera fall sticker ut när det gäller att tycka att en kvalitet är "mycket viktig"

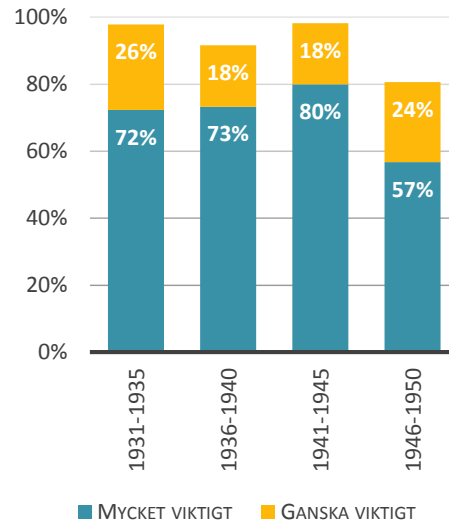
BALKONG, TRÄDGÅRD ELLER UTEPLATS

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=47, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=60,
n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=55, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=67)

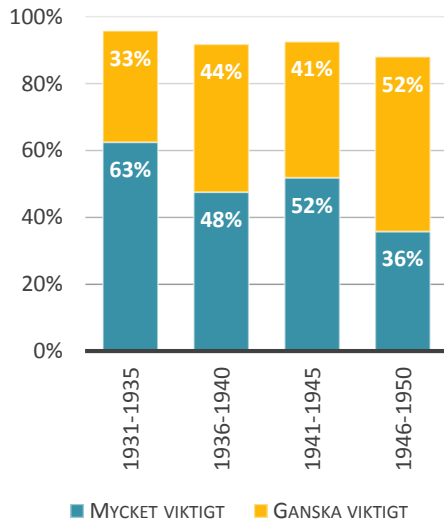
ETT PLAN, MARKPLAN ELLER HISS

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=47, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=44,
n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=55, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=67)

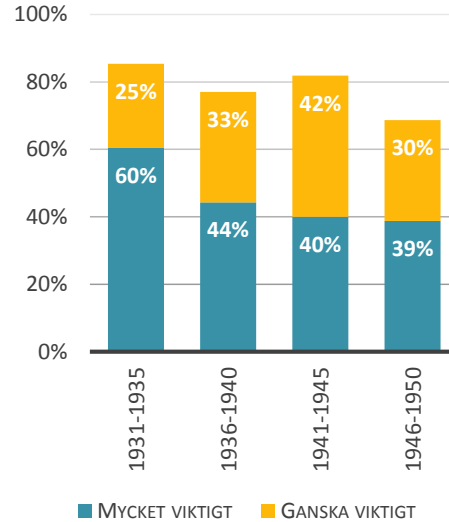
NÄRA AFFÄRER OCH ANNAN SERVICE

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=48, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=67,
n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=54, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=67)

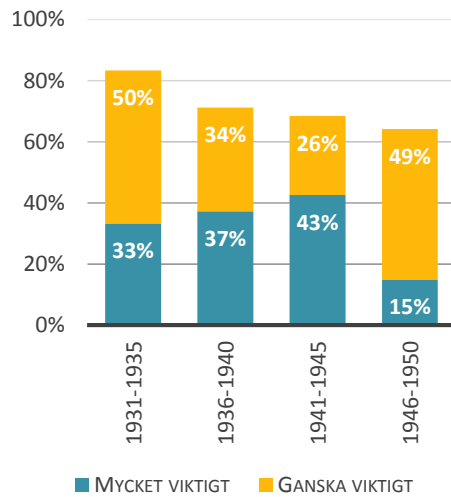
NÄRA TILL BUSSHÅLLPLATS

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=48, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=61,
n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=55, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=67)

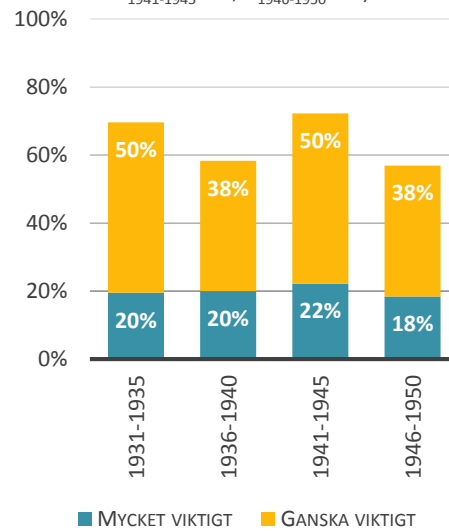
NÄRA KOMMUNAL SERVICE OCH
VÅRD CENTRAL

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=48, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=59,
n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=54, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=67)

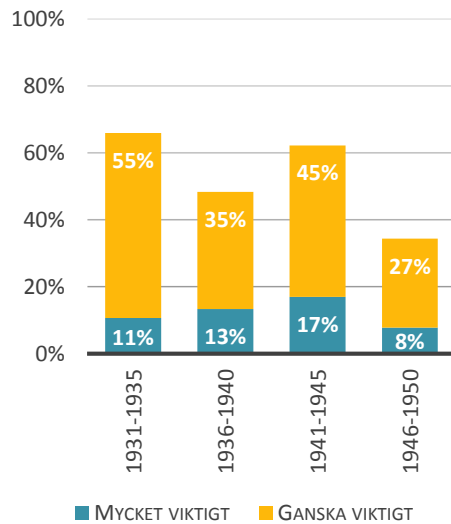
NÄRA PARK ELLER STRÖVOMRÅDE

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=46, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=60,
n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=54, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=65)

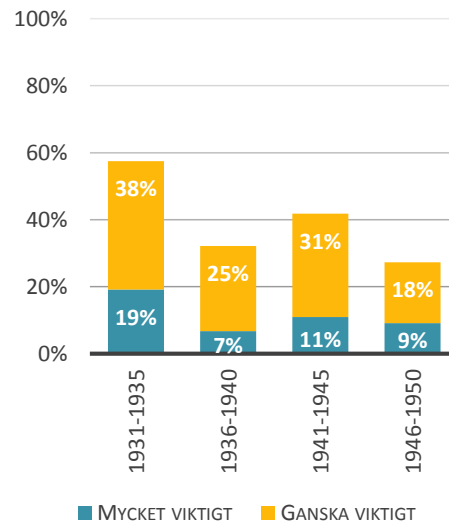
MÖTESPLATS FÖR SENIORER

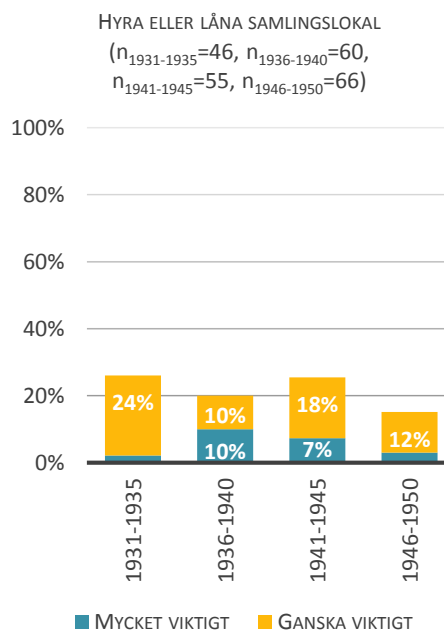
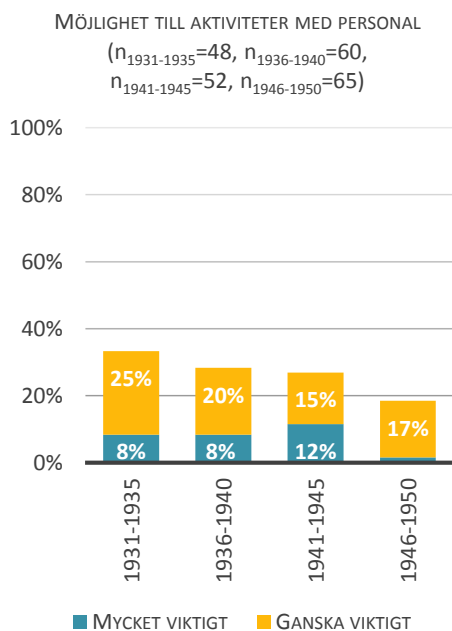
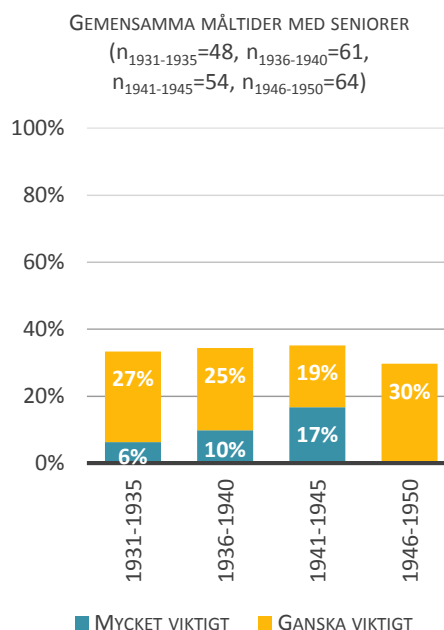
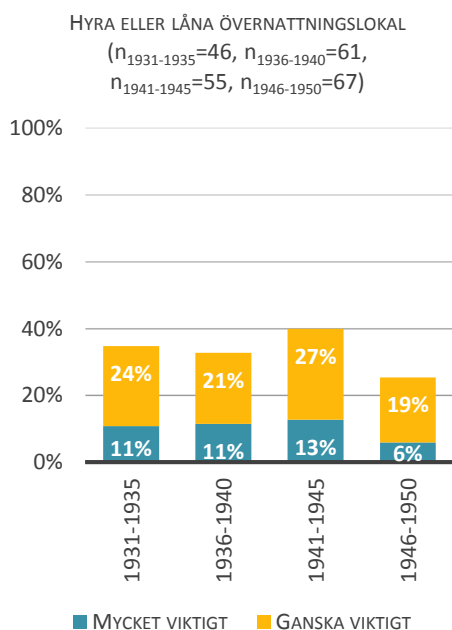
(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=47, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=60,
n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=53, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=64)

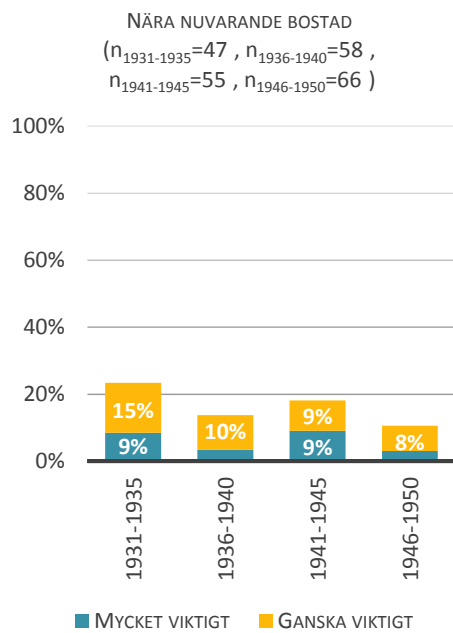

NÄRA VÄNNER OCH ANHÖRIGA

(n₁₉₃₁₋₁₉₃₅=47, n₁₉₃₆₋₁₉₄₀=59,
n₁₉₄₁₋₁₉₄₅=55, n₁₉₄₆₋₁₉₅₀=66)

Framtida boende för seniorer i Söderhamns kommun – en utblick

Sammanfattning av resultaten från enkätundersökningen

Undersökningen visar att en knapp tredjedel av söderhamnsborna i åldrarna 65-84 år tänker sig vilja eller ha behov av att flytta inom en femårsperiod. De viktigaste anledningarna till flytt har att göra med individens hälsa eller bostadens beskaffenhet, t ex att det behövs ett boende utan trappor, att det behövs en förändrad storlek på bostaden, i huvudsak mindre, eller att individen har begränsade möjligheter till skötsel och underhåll av hus och trädgård.

Nästan nio av tio av dem som kommer att flytta tänker sig bo kvar i Söderhamns kommun och en klar majoritet tänker sig att det framtida boendet ligger i centrala Söderhamn och då framförallt i Söderhamns centrum. Oberoende av vilken typ av bostad som innehas idag kommer de flesta att vilja flytta till en hyresrätt och då gärna en lägenhet med två eller tre rum och kök.

Nästan åtta procent av söderhamnsborna i åldrarna 65-84 år tror att de kommer att söka vård- och omsorgsboende inom de närmsta fem åren. Bland dessa finns ett tydligt samband att benägenheten att söka ökar med ökande ålder.

Över nio av tio av dem som kommer att flytta inom de kommande fem åren ser tillgång till balkong, trädgård eller uteplats som en viktig eller mycket viktig faktor vid val av framtida boende. Detta gäller oavsett ålder. Lika viktigt är det att bostaden är i ett plan, på markplan eller har hiss till våningsplan. Detta betraktas dock som något mindre viktigt bland de som är födda 1946-1950 än i de andra åldersgrupperna. Överlag finns det en tendens att de yngsta fäster minst vikt vid samtliga undersökta boendekvaliteter (förutom balkong, trädgård eller uteplats som är lika viktigt för samtliga åldersgrupper) och att de äldsta, med något undantag, fäster störst vikt till samtliga kvaliteter.

Reflektioner kring resultaten

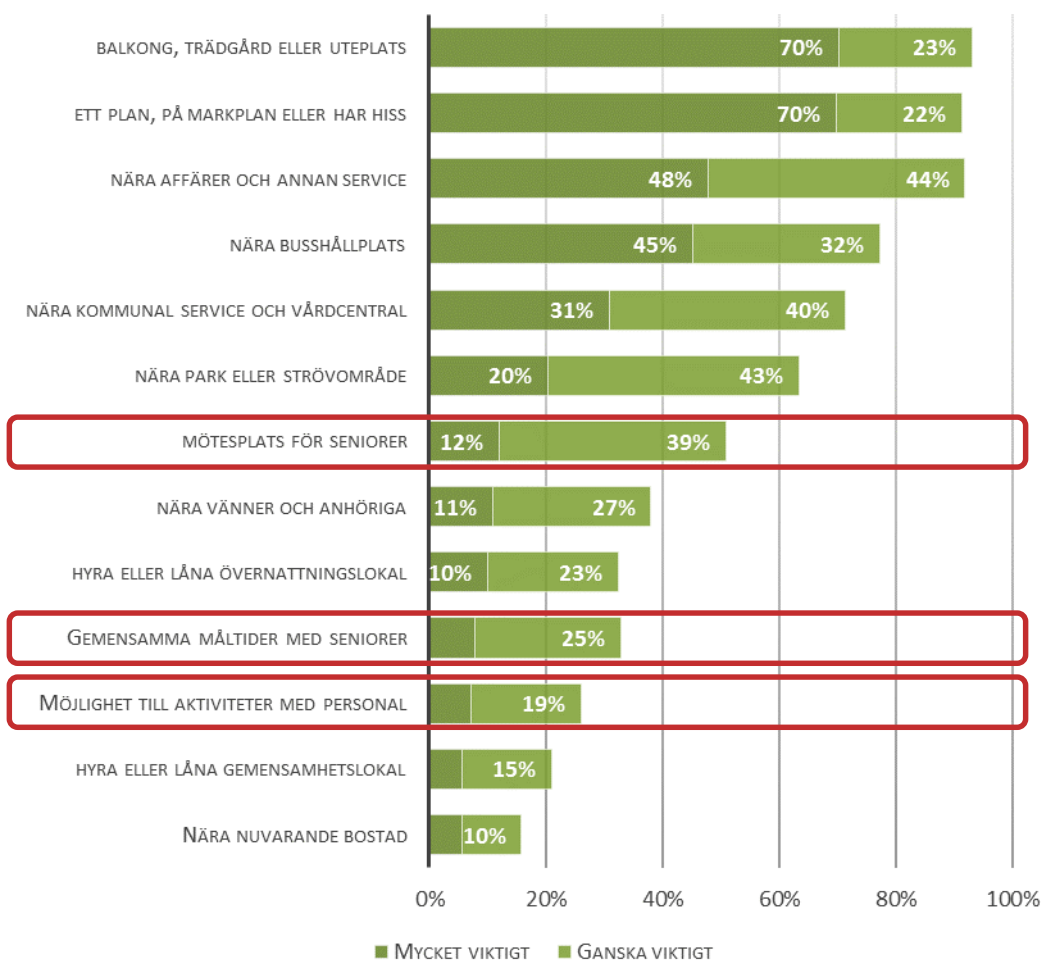
Resultaten från undersökningen bjuder inte på några direkta överraskningar. Materialet visar tydliga ålderstendenser där de äldsta medborgarna är mest benägna att söka sig till vård- och omsorgsboende och likaså är den grupp som värdesätter de undersökta boendekvaliteterna i störst utsträckning.

Som nämndes i inledningen av rapporten är ett delmål i framtagandet av en handlingsplan att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna fatta beslut om ombyggnad och nyproduktion av bostäder för äldre i Söderhamns kommun. I det ligger att undersöka intresset för mellanformer som t ex seniorboenden eller trygghetsboenden. Då det endast finns två seniorboenden i Söderhamns kommun idag förväntades medvetandet av denna typ av boendes egenskaper vara begränsat. Därför kan det vara svårt att inom ramarna för denna undersökning fånga ett tillförlitligt svar på en direkt fråga om huruvida seniorboende skulle vara aktuellt. För att undersöka det indirekta intresset av seniorboenden fick deltagarna istället värdera kvaliteter förknippade med seniorboenden, dock utan att frågan ställdes specifikt för seniorboende. I figuren nedan framgår att det fästs relativt liten vikt vid dessa kvaliteter i förhållande till andra.

Ovanstående bör inte tolkas i perspektiv av att det inte finns intresse av seniorboenden i Söderhamns kommun. Boendekoncepten som kallas seniorboende och trygghetsboende kan se ut på väldigt många olika sätt och kan erbjuda service i varierande grad. Över landet kan det ses generella tendenser till att det finns större intressen av att flytta till seniorboende eller trygghetsboende där liknande boenden redan finns att referera till. I kommuner där de inte finns är boendekoncepten möjligen svårare att förstå (Selin, 2013).

HUR VIKTIGT ÄR FÖLJANDE I DET FRAMTIDA BOENDET?

(n=226-233)

Överlag verkar söderhamnsborna se på sitt boende på äldre dar på liknande sätt som i övriga landet (se t ex Umeå Kommun, 2011) Man värderar att boendet har tillgång till hiss eller ligger på markplan, har närhet till affärer, service och kommunikationer.

Liknande frågor som i figuren ovan ställdes i en studie kring eventuell framtida flytt i Göteborg och resultaten visade stora likheter, framförallt när det gäller de fem översta kvaliteterna (Boplats Senior – Göteborg). En skillnad mellan resultaten i Göteborg och Söderhamn är dock att göteborgarna fäster större vikt vid att bostaden ska ligga nära vänner och anhöriga (57 %) och att den ska ligga nära nuvarande bostad (52 %) än vad söderhamnarna gör. En rimlig förklaring till det kan vara att Söderhamn är betydligt mindre än Göteborg och att en flytt inom Söderhamn kan upplevas som "nära" även om flytten går till en annan del av kommunen.

Det generella önskemålet på bostad är en tvåa eller trea i Söderhamns centrum. En utmaning för kommunen blir att bedöma det nuvarande utbudet av dessa typer av bostäder och att analysera hur dessa bostäder bör vara utformade för att eventuellt uppfylla en andel av det förväntade behovet.

De som inte flyttar – en annan utmaning för Söderhamns kommun

Sju av tio tänker sig att de bor kvar i sin nuvarande bostad om fem år. Fördelningen ligger i samma härad som i andra kommuner (Selin, 2013). Det är något vanligare att vilja eller behöva flytta bland de äldsta deltagarna i undersökningen i jämförelse med de yngre, men skillnaden är inte markant.

I undersökningen har det inte gjorts någon kartläggning av varför flytt *inte* sker inom de kommande fem åren. I flertalet fall kan det förmodligen vara oproblemiskt förutsatt att bostaden fungerar och att hälsan är god. En hörnsten i den svenska äldrepolitiken är att äldre ska kunna bo kvar hemma så länge som möjligt. "Kvarboendepincipen", som fastställdes 1957, innebär att äldre människor ska kunna få den hjälp de behöver i hemmet så att de kan bo kvar livet ut. I förlängningen innebär det att Söderhamns kommun står inför en uppgift att ta hand om de behov som uppstår i perspektiv av att den åldrande befolkningen tänker sig bo kvar i sin nuvarande bostad även om hälsan sviktar något och bostaden inte är anpassad.

Referenser

Boplats Senior – Göteborg. Hur vill du bo om tio år?

http://www.boplats.se/misc/display_document.aspx?guid=6cdcff70-6ae3-4240-8ed0-775a01fee1d2 (hämtad maj 2015)

Ekholm Anders (2015) IFFS. Institutet för FramtidsStudier. (muntlig referens)

Selin Ulf (2013). Nätverket Aktiv senior.

<http://www.aktivsenior.se/filearea/cm9e22/ulfselinsenioreernasframtidsväntningar.ppt>

Umeå kommun (2011). Bostadsförsörjning för den växande äldregruppens behov.

Utredningar och rapporter från Utvecklingsavdelningen, nr 7, november 2011.

Westerholm Barbro (2015). Föredrag vid Seniorvärldskonferensen 2015.

**SÖDER
HAMN!**

Bo bra på äldre dar

En undersökning om ditt nuvarande och framtida boende

Behöver du hjälp med att fylla i enkäten?

Vi tycker att det är viktigt att många får möjlighet att delta, oavsett ålder och hälsotillstånd. Om du behöver hjälp att fylla i formuläret får du gärna ta hjälp av t ex en anhörig eller bekant.

Först några frågor om dig

1. Är du kvinna eller man?

- ₁ Kvinna
₂ Man

2. Vilket år är du född?

Några frågor om ditt nuvarande boende**3. Bor du själv?**

- ₁ Ja
₂ Nej, jag bor tillsammans med en eller flera andra

4. Bor du i något av kommunens vård- och omsorgsboenden?

- ₁ Ja
₂ Nej

5. Bor du i något av kommunens seniorboenden "Villastaden" eller "Melonen"?

- ₁ Ja
₂ Nej

6. Om du inte bor i ett vård- och omsorgsboende eller ett seniorboende, hur bor du då?

- ₁ Lägenhet som jag/vi hyr
₂ Lägenhet som jag/vi äger
₃ Hus som jag/vi hyr (t ex villa, radhus eller kedjehus)
₄ Hus som jag/vi äger (t ex villa, radhus eller kedjehus)
₅ Annat, nämligen:
-

7. I vilken del av Söderhamns kommun ligger din bostad?**Centrala Söderhamn**

- ₁ Söderhamns centrum
₂ Stugsund
₃ Vågbro

Södra kommundelen

- ₄ Sandarne
₅ Ljusne
₆ Vallvik

Västra kommundelen

- ₇ Ina/Sund
- ₈ Söderala
- ₉ Marma
- ₁₀ Mohed
- ₁₁ Mo
- ₁₂ Bergvik/Vannsätter
- ₁₃ Stråttjärä
- ₁₄ Skog
- ₁₅ Holmsveden

Norra kommundelen

- ₁₆ Norrala
- ₁₇ Trönödal
- ₁₈ Utvik/Stålnäs/Skärså

Några frågor om ditt framtida boende

Vi är medvetna om att det kan vara svårt att förutspå framtiden, men för de följande frågorna skulle vi vilja att du försöker tänka dig in i hur du **tror** eller **vet** att du kommer att göra inom de kommande **FEM** åren.

8. Tror du att du kommer att vilja eller behöva byta boende inom de kommande FEM åren?

- ₁ Ja, jag kommer att *behöva* byta boende
- ₂ Ja, jag kommer att *vilja* byta boende även om jag inte har ett direkt behov
- ₃ Ja, jag kommer att *både* behöva och vilja byta boende
- ₄ Nej, jag tror eller vet att jag kommer att bo kvar i mitt nuvarande boende

Om du svarade **NEJ** på fråga 8 hoppar du över fråga 9-14 och fortsätter att fylla i från fråga 15.

Om du svarade **JA** på fråga 8 fortsätter du att fylla i enkäten här nedan.

9. Vilken är den främsta anledningen till att du vill eller behöver flytta?

10. Tänker du dig att du kommer att flytta inom Söderhamns kommun eller utanför?

- ₁ Inom Söderhamns kommun
₂ Utanför Söderhamns kommun
₃ Vet inte

Om du svarade att du kommer att flytta inom Söderhamns kommun, vilken eller vilka delar av kommunen tänker du dig?

Centrala Söderhamn

- ₁ Söderhamns centrum
₂ Stugsund
₃ Vågbro

Södra kommundelen

- ₄ Sandarne
₅ Ljusne
₆ Vallvik

Västra kommundelen

- ₇ Ina/Sund
₈ Söderala
₉ Marma
₁₀ Mohed
₁₁ Mo
₁₂ Bergvik/Vannsätter
₁₃ Stråtjärä
₁₄ Skog
₁₅ Holmsveden

Norra kommundelen

- ₁₆ Norrala
₁₇ Trönödal
₁₈ Utvik/Stålnäs/Skärså

11. Tror du att du kommer att söka bostad i ett vård- och omsorgsboende i kommunen inom de kommande FEM åren?

- ₁ Ja, jag tror att jag kommer att söka vård- och omsorgsboende
₂ Nej, jag tror inte att jag kommer att söka vård- och omsorgsboende

*Om du svarade **JA** på fråga 11 hoppar du över fråga 12-14 och fortsätter att fylla i från fråga 15.*

*Om du svarade **NEJ** på fråga 11 fortsätter du att fylla i enkäten på nästa sida.*

12. Vilken typ av bostad föreställer du dig att du kommer att flytta till?

- ₁ Lägenhet som jag/vi kommer att hyra
₂ Lägenhet som jag/vi kommer att äga
₃ Hus som jag/vi kommer att hyra (t ex villa, radhus eller kedjehus)
₄ Hus som jag/vi kommer att äga (t ex villa, radhus eller kedjehus)
₅ Annat, nämligen:
-

13. Hur många rum föreställer du dig att din framtida bostad kommer att ha?

- ₁ 1 rum och kök
₂ 2 rum och kök
₃ 3 rum och kök
₄ 4 rum och kök eller större

14. Hur viktigt är följande i ditt framtida boende?

Att boendet...	Oviktigt	Inte helt oviktigt	Ganska viktigt	Mycket viktigt
ligger nära affärer och annan service	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
ligger nära kommunal service och vårdcentral	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
är i ett plan, på markplan eller har hiss till våningsplan	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
ligger i närheten av min nuvarande bostad	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
ligger nära vänner/anhöriga	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
ligger nära en park, ett strövområde eller liknande	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
har balkong, trädgård eller uteplats	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
erbjuder möjlighet att hyra eller låna samlingslokal	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
erbjuder möjlighet att hyra eller låna övernattningsrum eller -lägenhet	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
ligger nära busshållplats eller andra kommunikationer	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄

Att boendet...	Oviktigt	Inte helt oviktigt	Ganska viktigt	Mycket viktigt
erbjuder en mötesplats eller gemensamhetslokal där det finns möjlighet att träffa andra seniorer	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
erbjuder möjlighet till gemensamma måltider med andra seniorer	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
erbjuder möjlighet till aktiviteter med stöd av personal	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

Några avslutande saker

15. Finns det något du vill tillägga?

16. Vi på Söderhamns kommun kommer att arbeta vidare med frågor som rör boende för våra medborgare. Om du är intresserad av att delta i ytterligare undersökning eller dialog kring boende för äldre skulle vi vara glada om du anger ditt namn och ditt telefonnummer, så tar vi kontakt om det är någon kommande undersökning som passar.

TACK för din medverkan!

Använd det portofria svarskuvertet för att skicka in din enkät. Gärna före den 11 maj.

